

Prachtige kleuren buiten de lijntjes

De route van leerplicht naar ontwikkelrecht;
van evenementen van werkende initiatieven
tot een vliegwiel voor ontwikkelrecht

Een mooie ontwikkeling

Bij de ontwikkeling van kinderen zijn -naast uiteraard de kinderen zelf en hun ouders en verzorgers- drie spelers belangrijk: onderwijs, jeugdhulp en op de achtergrond de gemeenten. Voor een goede ontwikkeling is samenwerking nodig tussen die spelers, daarvoor is veel geregeld en afgesproken, zijn veel lijntjes getrokken. Dat biedt mogelijkheden zoals verderop beschreven, maar kent ook zijn beperkingen. Sommige kinderen passen niet binnen die lijntjes; het onderwijs- en jeugdhulpaanbod sluit niet aan op wat zij nodig hebben. Om aan de leerplicht te voldoen, moeten zij naar een school die niet altijd bij kan dragen aan hun ontwikkeling. Dat is niet goed en ook niet de bedoeling van de leerplicht. Waarom dan niet van leerplicht naar ontwikkelrecht gaan? Immers, elk kind kan zich ontwikkelen en heeft daar recht op. Voor die ontwikkeling moet een 'Vliegwiel voor Ontwikkelrecht' in gang gezet worden.

Het doel van dit vliegwiel is om op vele plekken te werken aan meer speelruimte voor de ontwikkeling van deze kinderen zodat de vraag "welk onderwijs en welke jeugdhulp is geschikt voor jouw ontwikkeling?" vervangen kan worden door de vraag "wat heb jij nodig om je te ontwikkelen?".

Een eerste stap is zichtbaar te maken *dat* het anders kan! Want waar medewerkers in het onderwijs en in de jeugdhulp buiten de lijntjes kleuren, blijkt dat kinderen zich dan wel kunnen ontwikkelen, op hun eigen manier. Die situaties willen we in de schijnwerpers zetten en daarmee laten zien *hoe* het anders kan; goed voorbeeld doet volgen.

Goede ideeën & mooie voorbeelden

In het noorden van Nederland brengen wij (Gedragswerk, zorginstellingen (Cosis, Yorneo, Ambiq, Horizon begeleiding), Drents Museum, scholen en samenwerkingsverbanden en de Hanze Ontwerpfabriek¹) mensen bij elkaar die op enigerlei wijze meewerken aan maatwerk voor kinderen die buiten de boot vallen, buiten meerdere boten zelfs. Deze groep noemen we hunebedbouwers omdat zij er in slagen om grote zware stenen van hun plaats te krijgen en zo neer te zetten dat er iets moois uit voort kan komen. Dit moois gaan we via drie routes naar buiten brengen, allereerst in een Hunebedgame op 14 januari 2021 en in de maanden daarna op een tentoonstelling. Parallel werken we

¹ Gedragswerk <https://gedragswerk.nl> Cosis <https://www.cosis.nu/client/hulp-bij-opgroeien>
Hanze Ontwerpfabriek <https://www.hanze.nl/nld/voorzieningen/voorzieningen/hanze-ontwerpfabriek>
Drents Museum <https://drentsmuseum.nl>

aan het vervolg om het vliegwiel voor Ontwikkelrecht draaiend te houden. En daar hebben we mensen van goede wil bij nodig, daar hebben we jullie bij nodig!

De eerste route is de Kunstroute. Daar gaan de kinderen om wie het gaat met studenten van de kunstacademie Minerva aan het werk om zichzelf laten zien. En dan niet in het format van onderwijs en jeugdhulp, maar hoe ze zijn in hun eigen denkraam, waar ze goed in zijn en wat ze goed en mooi vinden aan zichzelf. Met ondersteuning van het Drents Museum maken we hier een prachtige tentoonstelling van. Om te laten zien hoe dit tot stand komt, filmen studenten communicatie van de Hanzehogeschool de hele route naar de tentoonstelling.

De tweede route is de verhalenroute. In deze route verzamelen Pabo- en Communicatiestudenten de verhalen van al die mensen die buiten de lijntjes kleuren en zo kinderen helpen om zich op hun eigen wijze te ontwikkelen. Deze verhalen gaan we vertellen, verbeelden, en verspreiden als 'harten onder de riemen' voor al die mensen, die ook zoeken naar andere ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen.

De derde route is de digitale Hunebedgame die gespeeld wordt op 14 januari 2021. In een game werken teams van vijf mensen samen om met behulp van ieders expertise de clou van de Hunebedde te vinden. Hiermee ervaart ieder teamlid hoe hij of zij bij kan dragen aan speelruimte voor de ontwikkeling van kinderen. Deze route wordt ontwikkeld als een afstudeerproject voor een studente creative gamedesign op de Academie voor Popcultuur van Minerva.

Op 14 januari 2021 en in de weken daarna krijgen de routes een plaats en willen we in gesprek, gaan we elkaar antwoorden geven op vragen, elkaar nieuwe inspiratie geven en samen een vliegwiel inrichten. Dit wordt georganiseerd door studenten evenementenmanagement van de Hanzehogeschool.

Vorbereiding en uitvoering gebeurt met steun van de Hanze Ontwerp Fabriek en Gedragswerk. Het wordt een periode met letterlijk en figuurlijk onverwachte ontmoetingen en uitdagende ideeën. Op zoek naar inspiratie om lijntjes uit te gummen om alle mooie inspirerende kleuren beter uit te laten komen.

Die periode zal een opmaat zijn voor een verdiepingsslag voor mensen uit de eerdergenoemde drie sectoren: onderwijs, jeugdhulp en de overheid om alle gebouwde en te bouwen hunebedden een passende plek te geven. Daarbij gaat het om: 'uitdagingen, de nek uitsteken, elkaar vooruithelpen en komen tot werkbaar aanpakken voor de eigen situatie'.

De film, de verhalen, de hunebedgame en de bijdragen van alle deelnemers komen verderop in 2021 weer samen. Zo zetten we een nieuw vliegwiel in gang (naast al die al draaiende vliegwielen in onze regio). Daarmee willen we bereiken dat er speelruimte komt voor medewerkers van onderwijs, jeugdhulp en gemeenten om samen met de kinderen om wie het gaat en hun ouders en verzorgers, de voorbeelden te volgen of verder in te vullen in de eigen situatie. Een vliegwiel dat niet alleen lokaal en regionaal draait, maar juist ook landsbreed het ontwikkelrecht mogelijk maakt.

Te weinig speelruimte

Onderwijs

Het onderwijs in Nederland is goed geregeld, héél goed geregeld. Er is veel keuze tussen allerlei onderwijssoorten: alleen al in het basisonderwijs zijn er openbare basisscholen, bijzondere basisscholen, speciale basisscholen, integrale kind centra, diverse varianten hierop en alle denkbare combinaties hiervan. In het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs vinden we nog een veelvoud van opleidingen en richtingen. En dan kunnen leerlingen ook nog overstappen van de ene opleiding naar een andere, mits ze de protocollen volgen en aan overdrachtseisen voldoen. De onderwijssoorten, inclusief de onderlinge samenhang, zijn in de loop der jaren stevig geïstitutionaliseerd, dat wil zeggen dat ze onderdeel zijn gaan uitmaken van de gevestigde onderwijsorde in Nederland en aan allerlei wetten en regels voldoen; moeten voldoen. Zo moeten de leerlingen aan instroomeisen voldoen om vervolgens in een wettelijk aantal uren per jaar volgens voor die klas vastgestelde leerstof, aan de einddoelen te kunnen voldoen. En je bent wettelijk verplicht een keuze voor een school te maken, want er is leerplicht.

Jeugdhulp

De jeugdhulp in Nederland is goed geregeld, héél goed geregeld. Er is veel keuze tussen allerlei instellingen die een breed aanbod hebben, variërend van huiswerkbegeleiding tot de gesloten jeugdzorg-plus en allerlei tussenvormen en alle denkbare combinaties hiervan. Hiervoor is wel indicatie nodig anders wordt het moeilijk de financiering rond te krijgen. Ook de jeugdhulp is in de loop der jaren stevig geïstitutionaliseerd, dat wil zeggen dat ze onderdeel zijn gaan uitmaken van de gevestigde jeugdhulp- en jeugdzorgorde in Nederland en aan allerlei wetten en regels voldoen; moeten voldoen.

Gemeenten

In de jeugdwet is geregeld dat de financiering van alle jeugdhulp via de gemeenten loopt. De idee was dat zo alle voorzieningen voor kinderen en jongeren rond onderwijs, jeugdhulp, en toeleiding arbeidsmarkt (via de Participatiewet) aan elkaar gekoppeld kunnen worden. Zou moeten kunnen worden, want het Passend Onderwijs heeft weer een eigen wet die los staat van de gemeente. Net als regelingen die via de Wet Langdurige Zorg en via de Ziektekostenverzekeraars waar nodig nog wat zorg toe kunnen voegen. Het gevolg is dat er bij de gemeenten (net zoals bij de rijksoverheid) verschillende beleidslijnen zijn die niet vanzelfsprekend op elkaar passen en mensen -ook hier- te veel langs elkaar werken.

Probleemgevallen en thuiszitters

Dit systeem heeft voordelen zoals veel ruimte voor onderwijs- en jeugdhulpspecialisaties. Dat is voor kinderen een goede zaak want daardoor is er aandacht voor bijzondere situaties; maar dat geldt niet voor alle jongeren. Want soms past een kind in geen één hokje of in geen één onderwijsstroom. Veel leerkrachten, jeugdhulpmedewerkers en gemeentelijke beleidsmedewerkers zijn dan wel bereid om extra tijd en energie in maatwerk te stoppen. Maar zij lopen dan al gauw tegen hun 'workload' aan of tegen regelgeving waar dit maatwerk niet in past waardoor ook nog de financiering moeilijk wordt. En dan wordt het kind een (zogenaamd!) probleemgeval en als leerling een thuiszitter; in feite een leerling die 'anders leert' maar waar het systeem (nog) geen plek voor heeft. Daar is speelruimte voor nodig en daar is ontwikkelrecht voor nodig; die we met elkaar willen creëren!
